

ገብረጻድቕ ወልደዮሐንስ፡ኩሉንትናዊ በዓል እምር-ጥበብ ቀዳማይ ክፋል

ክብራትን ክቡራንን አንብብ፡፡ከመይ ትኸኑ ኣለኹም፡ ሰናይ ወ ሊላይ ኪኸኑልኩም ተስፋ እገበር ኢዮ፡፡ቕድሚ ሕጂ፡አብ ጉዳይ ገብረጻድቕ ወልደዮሐንስ ኣድሂበ ዝተወሰኑ መንገድ-ጽሑፋት ሓናጢጠ ናባኩም ኣቅሪቦ ምንባሪይ እዝከር ኢዮ፡፡ብዙሕ ርእይቶን ሓሳብን ድማ ካብ ኣንብብትን ተመራመርትን መጺኡኒ ኢዮ፡፡ብፍላይ ድማ፡አብ ዝተፈላለዩ ዩኒቨርሲታት ዝመሃሩን ዝምህሩን ባእታት፡ካብ ዝሃቡኒ ርእይቶን ሃናጺ-ሓሳባትን ድርብ ሓላፍነትን ፍናንን ፈጢሩላይ ኢዮ፡፡

እንተኸኑ፡አብ ጉዳይ ገብረጻድቕ ወልደዮሐንስ፡ብቐሊሉ ክትእርምን ክትዕርዮን ዘይትኸእል ጌጋታት ብምህላዉ ኣዚዩ ኣድኻምን በዓህን ዕዮ ከም ዝሓትት ብጊሓቱ ተረዲኡኒ ኢዮ፡፡ ካብቲ ኣብ ጉዳይ ታሪኽ ሕይወት ገብረጻድቕ ወልደዮሐንስ ዘለዉ ብርኽት ዝበሉ ጌጋታት፡ገሊኡም ብዘይምፍላጥ፡ገሊኡም ብፍላጥ ኩነ ተባሂሎም ዝተዓየዩን ዝተገብሩን ብምጥፋም እቲ ዕዮ እምብዛ ኣህላኽን ፈታንን ከም ዝኸውን ርዳእ ነገር ኢዮ፡፡

ከምቲ “ዓሻ ዝተኸሎ፡ለባም ዘይነቕሎ!” ዝብል ኣበው ኢዮ፡፡ግን ኩሉ ዘዝኸእሎ ተገይሩ፡ቐስ ብቐስ ፍሪ እናፍረዩ ከምዝኸይድ እምነት ብዙሓት ኢዮ፤ግዳይ’ውን እምነተይ ኢዮ፡፡እዚ ንባዕሉ እዉን ሓዲ ሓያል ቐልሲ ኢዮ ዝጠልብ፡፡ “ፈሊጡ ዝደቐሰ ሰብ፡ እንተቐስቀስካዮ እዉን ነይሰምዕ፡፡”ዝብል ኣበሃህላ ኣብ ግቡእ ግዜኡ ተባሂሉ ኢዮ፤ግና’ውን ኣብ ባይታ ይሰርሕ ኣሎ ኢዮ፡፡

ገብረጻድቕ፡አብ 1945 ዓ.ም.ሓ፡ወይ ድማ ኣብ 1952 ዓ.ም.ፈ ኢዮ ናብዛ ዓለም መጺኡ፡፡እዚ ግዜ ድማ ኤርትራን ኢትዮጵያን ተፈላልዮን ድሕሪ ምጽናሕ ናብ ሓዲ ዚመጸሉ እዋን መኣዲ ምትሕውዋስ ኢዮ ኔይሩ፡፡ጃንሆይ፡ ኣብ ወርሒ መስከረም 1945 ዓ.ም ኣብ ከተማ ዓድዋ መረብ ንምክፋት ከይደም ብምንባርም ይኹን እቲ ሕዝቢ ንሓባርዊ ሕይወት ዚነበር ባህግን ብርቱዕ ድሌትን ኣብ ግምት ኣትዮ፡ብዙሕ ሓገስ ተድላን ኣብ ልብታት ሓሸከት ሕዝቢ ወራዳ ነበረ፡፡

ገብረጻድቕ ዝተወልደላ ቤት ኢዮ፡፡

ኣደይ ኣወጣሽ ጋረድ ድማ፡ኣስማት ደቕን ብርሃነ፡በርሀ ‘ተጨላ’፡ደስታ፡ ገረዝግሔር ‘ተስፋይ’ ኢሊን ክህባ ወይ ከውጽኦ ድሕሪ ምጽናሕ፡አብ ዋግዋን ብርሃን ዘመነ ዓደዩ ዓድካ፡ነቲ ዘመነ-ኣካሒዳ (ፈለማ 1940ታት) ዚነበረ ጸዋግ ዘመን ተሰጊሩ፡፡ዘመነ ሕለፍ ተመሓላለፍ ብምጽኡ፡ገብረጻድቕ ኢሊን ነቲ ፍቱው ወደን ስም ኣውጸኣሉ፡፡ካልእ ነጥብታት እዉን ኣለዎ ኢዮ፡፡

ኣጋጣሚ ዕጫ ሕይወት ወድ ኣዳም ግዲ ኮይኑ ድማ ኣብ ዘመነ ኣንበጣ ማለት ኣብ 1951 ዓ.ም፡አብ እኒ ገብረጻድቕ፡ ኣቦይ ወልደዮሐንስ ገብረሥላሴ፡ ካብዛ ዓለም ብምት ብምፍላዮም ድማ እታ ስድራ ናብ መሪር ፈተና ኣተወት፡፡ኣብዚ ወቕቲ እዚ ብዘይ ገጽ ኣቦ ዝግብይ ዚነበረ ገብረጻድቕ፡ወላዲት ኣዲኡ ጸር ስድራ ኣብ ዝባነን ብምርይዑ፡ስነን ነኺሰን ደቕን ክዕብያ ግድን ኮይንዎን ኢዮ፡፡ነዚ ኢዮ እውን፡ካብ ታኒካን ዒቓን ዝተዋጸኣት ንእሽተይ ጭራ-ዋጣ ሰሪሖን ንደቕን ዝሃብኦም፡፡

እዚ ዕዮ እዚ ክገብራ ብዙሓት ተዓዚቦንን ኢዮን፡፡ብሕይወት ተኩነ ዘለዎ ኣዴታት ኣለዎ ኢዮን፡፡ ‘ጻድቕይ’ እናበላ ነቲ ሕሳስ ልደን ምእዙዝ ወደን ክሕንቕቀኦ ጀመራ፡፡ነታ ዒቓ ደርሂጸን ታኒካ ቐዲደን ዘዓለዎኦ ጭራ፡ሒዞም ደቕን ፈተነታት ይገብሩ ኣለዉ ኢዮም፡፡እንተላይ፡ እቲ ሕሳስ ልደ ወደን፡ጻድቕይ እዉን ምትንካፍ ኣሃዱ ቢሉ ጀሚሩ ኢዮ፡፡

ኣብ ሓጺር ግዜ እዉን ሳላ ዘይሕለል ጸዕሩን ዘይጸዓድ ወኑን ይኹን ኣብ ጎኑን ከባቢኡን ብዚነበሩ ሊቃውንትን ኪኢላታትን፡ ዕሉ ንኣዳ ገረም ኩነ፡፡ስሙ ካብ ጸት ናብ ጸት ግኑን ክኸውን ግዜ ኣይወሰደሉን ኢዮ፡፡

ተጻሕፊ፡ዕለት 15/5/2018 ዓ.ም.ፈ

አደይ አወጣሽ ጋረድ፡ጊላ እንዳ ፊተውራሪ አበራ አሕሰኣ ኢየን ኔይረን።አቦኡ ወልደዮሐንስ ድማ ስሙ ጊላነት እጅ ተነበረ፡አብ እንዳ በረምበራሰ ሓድጋይ ብፍቅርን ስኒትን ኢዮም ዚነበሩ ዚነበሩ።አብ ዘመነ ኃይለሥላሴ ባርነት ደቂ ሰብ ደው ይበል ዝብል ትእዛዝ ናብ ሕዝቢ ተዘርጊሑ፡ባሮት ናጻ ኣብ ዝወጽሉ ግዜ ኣደይ አወጣሽ ሓራ ወጽኦ።

አቦይ ወልደዮሐንስ ግን ኣቐዲሞም ኢዮም ምስ ተስፋይ ሓድጋይ ብዘጋጠሞም ናይ ኣሕዋት ባእሲ፡ካብ ሆባ-ዕዳጋ ዓርቢ ናብ ከተማ ዓድዋ እንዳ ገብሪኤል እቲ ዝወሃብ ተዋሂብዎም ተሰንዮም ዝመጹ።ገለ ገለ ሰባት ኣቦይ ወልደዮሐንስ ጊላ ናይ እንዳ ራእሲ ስዩም መንገሻ ዚነበሩ ይመስሎም ኢዩ።ግን ኣይኮኑን ኢዮም።አብ እንዳ ራእሲ ስዩም፡ብዙሓት ጊላታት መሳርሒ ሙዚቃ ዚጻውቱ ብምንባሮም፡አቦይ ወልደዮሐንስ ሕወስን ምቕሉልን ብምንባሮም፡ምስቶም እንዳ ራእሲ ዚነበሩ ጊላታት፡ ብምሕዝነትን ብጉዳይ ዕዮን ይቐረብዎምን ይመሓዝዎምን ብምንባሮም ኢዩ እቲ ቐርበት ዚነበረ፤እምበር ናይ እንዳ ራእሲ ስዩም ጊላ ከቶ ኣይነበሩን ኢዮም።

ገብረጻድቕ ወልደዮሐንስ፡ምስ ጀብሃ ተሰሊፉ ኔሩ ኢዩ ዝብል ሓበሬታ ትረኽብ ኢካ።ምስ ተሓሕት ኣብ ኣሥመራ ኮይኑ ተሰሪዑ እዉን ዝብል ብሰፊሑ ይዝረብ ይጸሓፍን ኢዩ።ነዚ ሓደ ኣብነት ኣብ መጽሓፍ ፅንዓት ሰፊሩ ዘሎ ኢዩ።ደራሲ ሃይላይ ሓድጉ፡አብ ቁጽሪ ክልተ መጽሓፍ ብዛዕባ ገብረጻድቕ ምስ ጉዳይ ተጋዳላይ ኣልኣሚን ብምትሕሓዝ ጽሑፍ ኢዩ።ግን ብዙሕ ሕቶታት ዘልዕል ኮይኑ ትረኽቦ ኢኻ።

ሓደው ገብረጻድቕ ስሩዕ ዶ ኔይሩ ኢዩ፤ ብዕሊ ከ መዓስ ኢዩ ተሰሪዑ፤ ኣብ ቤት ትምህርቲ ሉዑል መከፍን (ሎሚ ኣሥመራ ሓፈሻዊ) ብምሽታዊ ትምህርቲ ይመሃር ምንባሩ ተገሊጹ ኣሎ ኢዩ።አብዚ ቤት ትምህርቲ ተምሃራይ ከሎ ናብ ተሓሕት ከም ዝተሰርዐ ይገልጽ ኢዩ ደራሲ ሃይላይ ሓድጉ።

እዚ ጉዳይ እዚ፡ ናብ ሕዝቢ እሞ ብግቡእ ይዘርጋሕ ሓሳብናን ርእይቶናን ክንህበሉ ኢና።ንሕጂ ግና ንመመያየጢ ብዝብል ከይተናኸፍኹዎ ክሓልፍ ኢዩ።ገብረጻድቕ፡አብ ወርሒ ጥሪ 1967 ዓ.ም፡ወይ ድማ 1975 ዓ.ም.ፈ ኣብ ከተማ ኣሥመራ ኣብ ከባቢ ሓዲሽ ዓዲ ፍሉይ ቦታ ሚድሚዶ ዝተካሪዩ ምንባሩ ምስኽራታት ኣለዉ ኢዮም።ምስ ስዉእ መሓሪ ተኸለ 'ሙሴ' ኣብ ሓድሽ ዓዲ እዉን ተራኺቦም ምንባሮም ዚፍለጥ ጉዳይ ኢዩ።ሓደው መሓሪ ተኸለ፡ብዕማም ገድሊ ተዋፊሩ ብምንባሩ ኢዩ ኣብ ኣሥመራ ኣብቲ ግዜ እቲ ዚነበረ፡አብቲ ከባቢ ድማ ኣሕዋቱ ነውጹ ዕግርግር ከተማ ኣሥመራ ኣፍሪሕዎም፡አብ ሰኒታ እዉን ሕማቕ ኩነታት ብምንባሩ፡ካብ ሰኒታ ናብ ሓድሽ ዓዲ ዝተኸርዮም ምንባሮም፡ካብ ኣደይ ብርኽትን ደቐን ተሰሚዑ ኢዩ።ካብ ጎረባብቲ ነበር ከይተረፈ ሓበሬታ ኣሎ ኢዩ።

እዘን ኣብ ጸጋማይ ጎኒ ዘለዎ ኣደ፡ወ/ሮ ኪዳን ይበሃላ።ባር ራሕል ቅድሚ 40 ዓመት ሒዘንኦ ከለዎ፡ገብረጻድቕ ዓሚለን ኢዩ ዚነበረ። ነታ “ወሽን-ቁንጅና” ኢሉ ዝደረፈላ ጓል ሓዋን ኣብ ስርሐን ኢዩ ረኺብዎ።ኣባል ኪነት ብምንባረን ወግዐን ብግጥምን መልቕስን ሓዋዊሰን ኢዩን ዘዕልላካ።ካብቲ ካብ ኣቁርደት፡ኣሥመራን ዓድዋን ዘሕለፍኦ ሕይወት ኮነ ምስ ገብረጻድቕ ኣድሂበን ዝጸወደን ዘበለ ከከም ኩነታቱን ኣብ ግዜኡን ከቐልሖ ኢዩ።

እዘም አቦ፡አቦይ ሓጂ ሳልሕ ኢዮም ዚበሃሉ። ንገብረጻድቕ ጎረቤቱ ኢዮም።ካብ ግዜ ቁልዕነቱ ኣትሒዞም ይፈልጥዎ ኢዮም።ናብ ሸረ፡መርዓ ቤተሰቦምን መቐርቦምን፡ ንገብረጻድቕ

ሒዞም ቐድሚ 50ን ገለን ዓመታት ሒዞም ከይዶም ምንባሮም ብኣስተንትኖ የውጉዕኻ ኢዮም።ሻቡ፡ገብረጻድቕ ኣዚዩ ንእሽተይ ብምንባሩ፡ “እዚ ከ እንታይ ክገበር ኢዩ መጺኡ።” በላ ኣዋልድ ሸረ፡መርዓ ምድሪ ላግጺ ገይርኹምዎ ዝዓይነቱ ኢዩ።ብዙሕ ምዕዝምዛም ከም ዉሕጅ ዉሓዘ።ድሕሪ ክንደይ ምሕጽንታን ዘረባን፡እቲ ቐደም ከምዚ ሎሚ ከይኹን ዓቢይን ለባምን ሰብ ይስማዕ ብምንባሩ ዉሽፋት ኣዋልድ፡ ነቲ ምኽሪ ዓባይቲ ሰሚዓን፡እስከ ንርእይ በለት ዕውርቲ ብዘስምዕ ቃና፡ናብ ጓይላ ኣተዋ።

እተን አዋልድ ሸረ፡ብዓይነን፡ብዝረአይኦ እምብዛ ተገሪመን ድማ 'ጻልና ክንህበኩም ተኮይና እዚ በዓል ጭራ ቆልዓ ጽቡቕ ገይሩ ክጻውተና ኣለዎ' በላ።ወነን ተሃነን ብኸንደይ ግዲ ብዘውጻኦ፡ብሕድሮ ጓይላ ብልመና ጓለን ሃብኦም።እዚ ኩሉ ብክእለትን ወንን ገብረጻድቕ ዘበገሶ ኢዩ።

ብመሰረት ጠለብ መሓዙትን ቤተሰብን ድማ መሬት ጓይላ ብጓይላ ኩነት።እተን አዋልድ ድማ ኣብቲ መጀመርታ ግዜ እዚ ቆልዓ ኢዩ ቢለን ኣስተናግዶታን ብምንባረን ብልበን ሓዘናን ተጥዓሳን። “እንታይ ዝብልዎ ቆልዓ ኢዩ።” በለት ምድረ-ሸረ።በዚ ድማ ጠለብ ገብረጻድቕ፡ንእለቱ ንዳራ ተሓምበበ።ብዙሓት ኣብ ወራዮም ክዕድምዎ ግዜ ኣይወሰደሉን ኢዩ።ናይቶም ካልኦት ምስኽር ካልእ ግዜ ክቕርቦ ክፍትን ኢዩ።

ኣብዛ ኣፍደገ ቤተ-ክርስቲያን እንዳ መድሓኔ-ዓለም፡እቲ ኣዚዩ ወርይን ወናምን ኣዝማሪ ገብረጻድቕ ገብረሚካኤል (ወድ ግራዝማች ገረንጅኤል) ምስ ገብረጻድቕ ወልደዮሐንስ ዝተላለዩላ ቦታ ኢዩ።ኣስማቶም ሓደ ብምጃኑ ብዙሕ ሰብ ይጋገዩም ኢዩ።እቲ ጽቡቕ ገቢሩ ዚፈልጦም ግን ኣይጋገይን ኢዩ።

ኣብ መበል 20 ክፍለ-ዘመን፡ኣብ ምድረ-ሓበሻ ካብ ዝፈረዩ ኣዝመርቲ ብፍላይ ድማ ኣብ ባህላዊ መዳይ፡ ከም ገብረጻድቕ ገብረሚካኤል ዚበለ ኪኢላ፡ ከም ዘየለ ካብ ዝሓተትኹም ብኣማኢት ዝቁጽሩ ፈለጥቱ ክዕዘብን ክፈልጥን ኪኢላ ኢዩ።

ካብቶም ኣለዉ ዚበሃሉ ሰብ ጭራዋጣ ይኹን ዝሓለፉ፡ንወድ ግራዝማች ገረንጅኤል ዘየደንቑን ዘየምስግንን ዳርጋ የለን ኢዩ።ብፍላይ ድማ ብተኣምራታዊ ክእለቱን ወኑን ይኹን ተፈታውነቱን መን እሞ ዘየደንቑ።ኣብ እንዳ ዓባይትን መኳንንትን ይኹን እንዳ ንጉሥ ካብ ብኸብሪ ዝዕደሙ ኣዝመርቲ ሓደ ኢዩ ዚነበረ።

ንሱ ዘየስተምሃሮ በዓል ጭራ ተኩነ ዳርጋ የለን ኢዩ።ሓደ ካብቶም ተረባሕቲ ድማ ገብረጻድቕ ወልደዮሐንስ ኢዩ።ገብረጻድቕ ወልደዮሐንስ ተኩነ፡ኣብ 1964 ዓ.ም.ኣብ ገዛ-ማንዳ ጥልያን ምስክርነቱ ሂቡሉ ኢዩ።

ካብ መጀመርታ 1950ታት ዓ.ም ኣትሒዙ፡ብሰንኪ ምስ ኣቡኡ ዘይምስናዩ ኣብ ዓድዋ ኢዩ ብብዝሒ ዚቕመጥ ዚነበረ። “ዓሌትና ከተዋርድ ኢልካ ጭራ ትጻወት ኣለካ፤ ሓሜን ከተብለና!” ብዝብል ብተደጋጋሚ ብጥይት ክቕትልዎ ቢሎም ፈቲኖም ብዝሰሓትዎ ኢዩ፤ዓዲ ክቕይር ዝተቐሰበ።እዚ ከቢድ ፈተነ ሕይወት ኹኣ ንገብረጻድቕ ዕድል ፈጠሩሉ ኢዩ።

ንገብረጻድቕ ወልደዮሐንስ ድማ ብእኒ ኣባይ ተስፋይ ኣማሪ ዝተብሃሉ ኣዝማሪ ይኹን ብእኒ ገብረጻድቕ ገብረሚካኤልን ካልኦትን ፍሉጣት ኣዝመርቲ ክኸበብን ተመኽሮ ክወስድን ሰፊሕ ባብ ተራሒሉ ኢዩ።እዚ ወትሃደራዊ ኣለባብሳ ዝመስል ለቢሱ ዘሎ፡በዓል ግርማ ገብረጻድቕ ዓቢይ ኢዩ።ካልእ ግዜ ኣሰፊሕ ክገልጸ ኢዩ።ንሎሚ ግን ክዘሎ ክቕሰብ ኢዩ።

እዘን ኣደ እዚኣን ወ/ሮ ሓዳስ ይበሃላ።በዓልቲ ቤቱ ንደስታ ወልደዮሐንስ ኢየን ኔይረን። ኣዚየን ሓቦኛን ናይ ስራሕ ተምሳሌት ኢየን ዚነበራ።ገብረጻድቕ ብዝሞተ መሪር ሓዘን ተሰሚዕወን ኢዩ።ጓህሪ ንከብደን ኣትይወን ኢዩ።

ወ/ሮ ሓዳስ፡በዓልቲ ሕድሪ ብምንባረን ድማ ታሪኽ ገብረጻድቕ ዝሓዘ ሓጺር ጽሑፍ፡ ካብ መቐርብን መሳርሕትን ገብረጻድቕ ንስለ ታሪኽ ተባሂሉ ተዋሂብወን ኔሩ ኢዩ።ንብረት ሕድሪ ኮይንወን ድማ ነታ ታሪኽ ገብረጻድቕ ዝሓዘት ወረቐት ንመመላእታ 20 ዓመት ዓትዒተን ሒዘናኣ ኢየን።

እቲ ዝተወሃበን ሕድሪ ድማ ብሕይወት ኣብ ዚነበራሉ ግዜ፡ብጥንቓቕ ይሕዘኦ ምንባረን ምስክርነት ብቀሊሉ ትረኽቡሉ ኢኻ።ግን ሞት ርግምቲ ኣብ ንኡስ ዕድመን ኣራኺባትለን ሃንደበት፡ ካብዛ ዓለም ብሞት ተፈለዩ።እንሆ እኳ ድሮ ልዕሊ ዓሠርተ ገለን ዓመታት ኣቁጺረን ኣሎዎ።

ንጉብረጻድቕን ንበዓል ቤተን ዘጋጠሞም ይኹን ብካልእ ዝዕዘብኦ ዚነበራ ኩነታት ብላዕ ተበላላዕ ዝሕላገቱ ኩናት ሕድሕድ ተወሲኽዎ፡-ሙዚቃ ከይጻወቱ ብፍላይ ድማ እታ ጠንቂ ሞት ጉብረጻድቕ ዝኩነት ዋጥኡ ከይጻወትዎን ከይትንክፍዎን ኣሕሚመን ንደቀን ይዛረባ ነበራ።በዚ ድማ ምስ ዓሚዮቕ ፍቕሮምን ጽቡቕ ዚበሃል ኪእለቶም ካብ ምጽዋት ሙዚቃ ብፍላይ ድማ ጭራዋጣ ዓዲ ወዑል ኮይኖም ቦኪሮም ኢዮም።

እዘን ኣድ፡ወ/ሮ ሳህሉ መኩነን ይበሃላ።ንኣዝማሪ ኣማረ ተስፋይ ብምውሳኸን ካብ ስድረኣን ዘይተኣደነ ብድሆታትን ሽግራትን ዝበጽሖን ኣደ ኢዮን።ግን እንታይ እሞ፡እንታይ እሞ እዚኣ ዓለም እዚ ኣሞ፡ እንዶ ኮይኑ ነገር ፍቕሪ ሓይሉወን እቲ ባህታ ልበን ገይረን ኢዮን።

ጎረቤት እንዳ ኣባይ ወልደዮሐንስ ጉብረሥላሴ ኢዮን።ኣብ እንዳ ጉብሪኤል፡ንጉብረጻድቕ ካብ ግዜ ቁልዕነቱ ኢዮን ዚፈልጥኦ።ብዛዕባ ኣደይ ኣወጣሽ ጋረድ ተዛሪብን ኣይደኽመንን ኢዮ።እቲ ጥዑም ዘመን፡ፍቕሪ ሰብ ዚነበሩ ግዜ ዘኸረን ኣብ ሰልሚ ባሕሪ ሓሳብ ክጥሕላ ተዓዚቦ ኢዮ።ወግዐን ባህ ኢሉኒ ደጋጊመ ካብ ዚተመላለስክወ ሓንቲ ኢዮን።

ግደይ ኣማረ ዚተብሃለ ወደን፡ቆልዓ ኮይኑ ጉብረጻድቕ ይሕንግሮን የጻውቶን ምንባሩ የውግዓኻ ኢዮን።ግደይ ሕጂ ወድ 54 ዳርጋ ኮይኑ ኣሎ።ኣብቲ ጉብረጻድቕ ንወደን ዝሕንግረሉ ዚነብረ እዋን ማለት ቕድሚ 50 ዓመት (1958ታት) ወድ 13 ዓመት ይገማገም

ምንባሩ እዝኸራ ኢዮን።ጉብረጻድቕ ኣዚዮ ሕያዋይን ጥዑምን ምንባሩ ከውግዓኻ ከለዎ ናብ ሓይል ተዘኸሮ እናሻዕ ይጥሕላ ነበራ።

ናይ ግደይ ኣማረ ወደንን ናይ ወ/ሮ ሳህሉ መኩነንን፡ ምስኸርነት ተዘኸሮን ኣብ ዝቕጽል ኬቕርቦ ኢዮ።

ጉብረጻድቕ ወልደዮሐንስ፡ኣብ ስርዓተ ትምህርቲ ከይኣቱ ተገይሩ ኣሎ።እዚ ንምንታይ ኢዮ ኮይኑ፡ ቕድሚ ሕጂ፡ኣብ ናይ 5ይ ክፍሊ፡ኣብ ናይ ዓውዲ ሙዚቃ ትምህርቲ ኔይሩ ኢዮ።ሎሚ ዋላ ተተቐየረ ገለ ገለ ኣብያተ ትምህርቲ የስተምህራሉ ኢዮን።ኣብዚ ቕረባ እዋን ግን ኣብ ናይ 7ይ ክፍሊ ንክኣቱ ተጻፊኑ ኔሩ ኢዮ ግን ሓደ ‘ሓላፊ’፡ኣብ ስርዓተ ትምህርቲ ከይኣቱ ብረቕቕ ስልቲ ከልኪሉ ኢዮ።እዚ ምኽንያቱ ኣብ ኣደባባይ ክግለጽ ከም-ዘይኸእል ፍሉጥ ነገር ኢዮ።ግን እቲ ሕዝቢ ይፍለጠ እስከ!!!

ኣብ መቐለ ዩኒቨርሲቲ፡ጉዳይ ጉብረጻድቕ ወልደዮሐንስ፡ብዙሕ ግዜ ይለዓል ኢዮ።ናይ ክብሪ ዶክተሬት ክወሃቦ ብዙሕ ጻዕርን ወፍርን ብዝተፈላለዩ ባእታታት ይግበር ኢዮ።ግን ‘ወድብ’ ደስ ይብላ ዶ ይኸውን፡ ‘እቶም መራሕቲ ከ እንታይ ይብሉና ኮን ይኩኑ፡’ ብዝብልን ብገለ ገለ ምስምሳትን፡ ኣብ ባይታ ክውን ክኸውን ኣይኸላለን ኣሎ።ሓደ ግዜ እዝከረኒ፡ሓደ ግዲም ተጋዳላይ ኢዮ።ጉብረጻድቕ ናይ ክብሪ ዶክተሬት ክወሃቦ ኣለዎ ኢሉ ዝምነይ ሰብ ኢዮ። “...እስከ ክሳዕ ናይ ክብሪ ዶክተሬት ብመቐለ ዩኒቨርሲቲ ዝወሃቦ፡ብዛዕባ ኣማውትኡ ኣይትጽሓፉ ኢኹም” በለኒ።

ኣሃውን፡ሓሳባቱ ተረዲኡኒ ‘እሽታይ’ ገለጽኸሉ።ግን ሕሰብ ከብሎ ከለኩ፡ብፍላይ ሎሚ-ሎሚ ድማ ‘ዋላ ናይ ክብሪ ዶክተሬት ጭራሽ ዘይከልእዎ ከ፡’ ዚብል ስምዒት ብብርቱዕ ሓይሊ ክሓድረኒ ጀሚሩ ኣሎ።ምኽንያቱ ድማ፡ብዛዕባ መቐለ ዩኒቨርሲቲ ብወረ ንሰምዖ ይኹን ንጉብረጻድቕ ናይ ክብሪ ዶክተሬት ከይወሃቦ ከም ምኽንያት ዚቕርቡ ነጥብታት እንክሰምዖን እንኸዝኸሮን ስለ ዘግሩሙለይ ኢዮም።

መቐለ ዩኒቨርሲቲ፡ናይ ክብሪ ዶክተሬት ብሕይወት ንዘየለወ ሰባት ከም ዝህብ ይፍለጥ ኢዮ።ኣዲስ ኣበባ ዩኒቨርሲቲ እኳ ንብሕይወት ዘየለወ ስለዘይህብ፡መሊእና ኣይግብኣን ኢዮ ኢልና ምቕሰና ኔይርና ኢና።ሕጊ-ሕጊ ኢዮ ኢልና።ግን ሌላን ጉሌናን ኣብ ዝበዝሖ ባይታን ኩነታትን እም ከኣ ሓርነት ኣካዳሚያ ኣብ ዘይብሉ ሃዋሁ፡ሎሚ ጽባሕ ይወሃቦ ዶ ይኸውን ኢልካ ካብ ምሕሳብ ወይ ምጭናቕ፡ደጋፊ ተተረኺቡ-ሲ ንከይወሃቦ ምስራሕ ተመራጺ ኮይኑ ትረኽቦ ኢኹ።እንታይ ከ ከይተርፎ ኢዮ።

እቲ ምንታይ፡እቲ ናይ ኸብሪ ዶክተሬት ንመን ኢዮ ዝወሃብ፡ ብኸመይ፡ ወዘተ ብግልጺ ተዝፍለጥን ብሓላፍነት ዝሕተት ባይታ ከምሃለወ ክትሓትትን ክትረማረምን ስለዘኸእለካ ኢዮ።ግን ናይ ክብሪ ዶክተሬት ብሰሪ ፖለቲካዊ እምነትካ ወይ ኣብ ጉዕዞ ሕይወትካ ሓንሳብ ብዝፈጸምካዮ ስሕተት ወይ ወሳኒ ዝድረትን ከም ማሕለኻ ኮይኑ ዝሓልኸ ተኩይኑ ተተረፈ ከ እንታይ ይጎድሎም ድዩ የብለካ ኢዮ።

ከም ኣነ፡ንግመታት ብዝተገባዙሎምን ብዝሰማዕኩምን ተኩይኩሉኒ ናይ ኹብሪ ዶክተሬት ከም ተረፈእኹ ኢየ ዝብል ሌላን ጉሌላ ዘለዎ ተኩይኩሉልን ሸንኮሉልን ዝበዝሐ ተኩይኩ ዘይቀሪ ዝብል ስምዒት ይመጸኻ ኢዩ። ግድን ድማ ከምቲ ኣብዚ ግዜ ንርእዮ ዘለና፡ናይ ወዲ ሩባይን ፖለቲከኛታት ዝፈተወዎ ሓርያን ከም ሓደ ሮጂሒ ዝውሰድ ተኩይኩ፡ግዜ ንኩሉ ካብ ሃለወ ጥንጥን ዘይብልዎ ከ ትብል ኢኻ። ሓርነት ኣካዳሚያ ኣብ ዘይብሉ ከ እንታይ ጽቡቕ ነገር ዘጸብይ ወይ ተስፋ ዘግብር ነገር ኣሎ የብለኻ ኢዩ።

ከምቲ ዝሕሰብ ወይ ዝውረይ፡ሓደ ዩኒቨርሲቲ ናይ ሃገር ንብረት ኢዩ ዝበሃል። እቲ ናይ ሕዝቢ ኢዩ ዝብል ኣበሃህላ ይትረፈና ዘብል ኢዩ። ብወሕዱ እኳ ሓደ ዩኒቨርሲቲ ናይ ሃገር ወይ ክልል ተኩይኩ፡ብወድብ ብፍላይ ብመራሕቲ ፖለቲካ ንምንታይ ተዘዋራይ ኮይኑ፤ ከም ማዕበል ባሕሪ ንምንታይ ተገምዳሓይ ይኸውን ኣሎ።

“ገብረጻድቕ፡ንመን ኢዩ ኪሒዱ።” ዝብል ሕቶ የላዕለካ ኢዩ። ኣብ ቢሮ ሕወሓት ሓደ ሓላፊ፡ “እዚ ንወድብ ዝኸሓደ ኢዩ እኹ፡ ጀግና ሰብ ስኢንኹም ዲኹም ንገብረጻድቕ ክትዝኸሩ...።” ወዘተ ክብል ከም ዝተዛረበ ክትሰምዕ ከለካ፡ገብረጻድቕ ንመን ኢዩ ክሒዱ፡ እንተ ኪሒዱ ከ ንምንታይ ኢዩ ኪሒዱ፡ እቲ ባዕሊ ጉዳይ ጋዕዞይ ወይ ድማ ‘ዘምዩ’ ዚብል ከም ምኽንያት ዘቐርብዎ ሰባት ኣለዉ ኢዮም። ግን ንሱ ከም-ዘይኩነ ድማ ዝገልጹ ሰባት ኣለዉ ኢዮም።

ብዝኩነ ዋላ እስከ ንሕወሃት ይጥለማ ወይ ይክሓዳ ንበል እሞ ምስ ናይ ክብሪ ዶክተሬት ይኹን ኣብ ስርዓተ ትምህርቲ ንክይኣቱ ዝእግዶ ከ እንታይ ኢዩ፤ ግቡእ ድዩ ከ፤ ፍትሓውን ርትዓውን ወሳኔ ድዩ ከ፤ እተን ዩኒቨርሲታት ሓርነት ተዝህልወን ክትመያየጠን ኩነ ክትላዘበን ማዕረ ኸንደይ ምጠዓመ ኔይሩ ኢዩ!! መልሲ ዝህብ ኣካል ተዝህሉ ጽቡቕ ኔይሩ ግን “ንፋለጥ እሞ ንማለጥ ድዮም ዝበሉ ወለድና።”

ከም ኣነ፡ገብረጻድቕ ኣብ ስርዓተ ትምህርቲ ይኹን ናይ ኹብሪ ዶክተሬት ብልመናን ብምስሳልን ካብ ዚወሃቦ ክተርፍ ወይ ክቐርይ ብርቱዕ ድሌት ሓዲሩ ኣሎ። ምኽንያቱ፡እቲ ኹብሩ ግዜ ሓልዮ ባዕሉ ዝመጽእ እምበር ብምሕጽንታን ልመናን ክመጽእ የብሉን በሃሊ ኢዩ። ስለዚ፡እቶም ኣድለይቲ ሮጂሒታት ብስርዓት ብግልጽን መገዲ ናብ ሕዝቢ ቐሪቦም ዝግብኡን ዘይግብኡን ነጥብታት ዝገልጹ ኣሰራርሓ ወጺኡ ክፍለጥ ኣለዎ እምበር ጓል መገዲ

እናምጸእካ ዝግበር ዕንኪልል ደጊም ይኣኸል ክበሃል ኣሎዎ በሃሊ ኢዩ።

ኣብዚ ቐረባ መዓልታት፡ኣብ ሓደ መድረኽ ዝኸሪ ገብረጻድቕ ወልደዮሐንስ ቐሪቡ ኔሩ ኢዩ። ኣብቲ መድረኽ እቲ፡ሓደ ንቢሮ ትምህርቲ ዝወኸለ ዝመስል ሰራሕተኛ እቲ ቤት ፅሕፈት፡ ‘ብዛዕባ ገብረጻድቕ፡ኣብ ናይ ገይ ክፍሊ ስርዓተ ትምህርቲ ተቐሪጹ፤ ተወዲኡ ከም ዘሎ ተዛሪቡ ኢዩ።’ እንተኩነ፡መምህር ፍቓዱ ገብረዝጋብሔር (ሕጻይ ዶክተር)፡ሓቂ ከምዘይኩነ ሓቢሩ ኢዩ። ብኣንጻሩ፡እቲ ናይ ገብረጻድቕ ክተርፍ ከም-ዚተገብረ ንሕዝቢ ሓቢሩ ምዃኑ ተሳተፍቲ እቲ መድረኽ ዝሕብርዎ ጉዳይ ኢዩ።

ኣነ እኳ ኣብቲ መድረኽ ኣይተሳተፍኹን ኢዩ። እቲ ዘይመሳተፍየይ ምኽንያት ሓደ መዓልቲ ክጽሕፎ ኢየ ከም ኣድላይነቱ። ግን እቲ መድረኽ ዝተሳተፍዎ ሰባት ዚዛረቡኻን ኣብ ገለ ገለ ተጻሒፉ ተንብቦ ክቶ ኣይሳነዩን ኢዮም። መድረኽ ተኩይኩ ደምክራሰያውን ፍትሓውን ክኸውን ኣለዎ። እቲ መድረኽ ከመይ ከም-ዚነበረ ብዝሰማዕኹ ድማ ብምትራፊይ ኣይሓዘንኹን ኢዩ። ዋላ እኹ ምስ ቐሬታይ መጺየ ክሳተፍ ከም ዚነበረኒ ዝተዛረቡኒ ሰባት ከም ዘለዉ ዝፍለጥ ጉዳይ ኢዩ።

እዘን ኣደ፡ወ/ሮ ንግስቲ ዮኃላሽት ኣበራ ኢየን ዚበሃላ። ብዛዕባ ገብረጻድቕን ስድራቤትን ሓበሬታ ክህባኒ፡ብተደጋጋሚ ካብ ዝተመላለሰኸውን ለባም ኣደ ኢዩን። ብዙሕ ከኣ ሓጊዘናኒ ኢየን። ኣብ 1949 ዓ.ም፡ከምርጻዎ ከለዎ ኣቦይ ወልደዮሐንስ ኣሰላፊ ኮይኖም ከም ዝወግሉን ኣብ 1951 ዓ.ም ርኤንኦም ምንባረን ይዛረባ ኢየን።

ገብረጻድቕ ብዝሞተ ድማ ኣብ ከተማ መቐለ ብምንባረን፡ኣብ ቐብሩ ወዲለን ኢየን። ገብረጻድቕ ይደርፎ ዚነበረ ደርፍታት፡ንድሕሪ 50 ዓመት ተመሊሰን ገለ-ገለ ትዝ ክብለን ይዝኸራ ኢየን።

አደይ አወጣሽ ጋረድ፡አዚየን ጻዕራም አደ ምንባረን፣አብ ስራሐን ተጻሚደን ምርአይን ደቀን አለይ መለይ ክብላ ግዜአን ዝሕልፋ ወፍይቲ አደ ምንባረን ምስክርነተን ሂበናኒ ኢየን።ድሕሪ ሞት በዓል ቤተን፡ድርብ ሓላፍነት ተዋጺኤን ደቐን ዘዕበያ ኣብነታዊት አደ ምኻንን ካብ ማንም ትረኽቦ ወግዲ ኢዩ።

እዚ ኣብ ታሕቲ ዘሎ ጻዕራም ወዲ እዚ፡አሸናፊ ደስታ ወልደዮሓንስ ኢዩ ዚበሃል።አብ ጉዳይ ገብረጻድቕ ፍሉይ ስምዒት ኣለዎ ኢዩ።ደርፍታቱ ብግጥሚ ዳርጋ ሒዝዎ ኢዩ።ዉን ክብሎ ከሎ ክትረኽቦ ኣለኻ።ብዙሕ ሓጺዙኒ ኢዩ።

ንመንእሰይ አሸናፊ ወጉን ቕንዕኑን ደስ ስለዚበለኒ፡ክሳብ ዝገርሞን ዝእርምሞን፡ገለ ነገር ተረኽብክሉ ካብ ዚብል፡ልዕሊ 20 ግዜ ሓቲተዮ ኣለኹ ኢዩ ኣብዘን ዝሓለፉ ሒደት ዓመታት። አማውታ ገብረጻድቕ ኣዚዩ ይሕሞ ኢዩ።እናሻዕ ከስቆንቁን ይኹን ክደርፍ ከሎ፡አብ ገለ ዓይነት ስምዒት ክጥሕል ተዓዚቦ ኣለኹ።

“ሲጋ ዓሳ ጥዑም ኢዩ ንምብልዑ፣

ግና ከ ከቢድ ኢዩ ምስርሑ!”

=ኢሉ ክደርፊለይ ከሎ፡ገብረጻድቕ ብሕዮቱ ኮይኑ ኢዩ ዳርጋ ዝስመዓኒ ክብል እኽእል ኢዩ።አብ ገለ-ገለ ባህርያቱ ድማ ምስ ባህርያት ገብረጻድቕ ይቕጅለኒ ኢዩ።

እዚ ጽሑፍ እዚ፡መዘከርትኡ ንኹብሪ ሓርበኛ ጋዜጠኛ ኣርአያ በላይ ይኹነለይ።እሃ ስእሊ ክረክብ ዝገበረ፡አያና ፍሥሓ ሓጎስ ኢዩ። ኣቶ ፍሥሓ፡ሕሉፍ ሓሊፉ ምስ መታዓብይትን መቕርብን ኣርአያ በላይ ዚነበሩ ደቂ ዕዳጋ ዓርቢ ብዊንትኡ ክራኹብ ኪኢሊ ኢዩ። ዕድመን ጥዕናን ይሃብካ ክብል እፈቱ።

ጋዜጣኛ ኣርአያ በላይ ድማ ንገብረጻድቕ ካብ ዘበራትዕዎን ንፈለማ ግዜ ኣብ ሕይወቱ ኣብ እስትድዮ ሬድዮ ኣሥመራ ዝቐረጸን ወፋይን ሓላልን ሱብ ብምጻኑ ድርብ ዝኸሪ ይኹነለይ ኹብል እፈቱ።

ብኣብራሃም ብርሃነ

=ንኩሉኹም ምንጭታተይ ደጊመ ኤመሥግነኩም እፈቱ።